

Voor besp. Vrijdag 2/5/54
aan op de hamer

GEHEIM

MINISTERIE VAN LANDBOUW, VISSERIJ EN VOEDSELVOORZIENING

GS/DIO 1943/0

Directie Internationale Organisaties

's-Gravenhage, 26 April 1954.

AAN: de Heer Ir A.W. van de Plassche
Bezuidenhout 30

gs 3901

*U krijgt A. 2. 1.
Gijftje van Klein
die komen.
dit is tal van
bezagen met de
instantheid
aanneer men thans, na twee jaar van studie, de ontwikkeling der bespre-
kingen in het kader van de Landbouwconferentie in haar geheel beziet, kan
worden vastgesteld dat naast een voortdurend gebrek aan overeenstemming
t.a.v. vele der fundamentele vraagstukken, de werkelijke geneigdheid om tot
een Europese markt voor landbouwproducten te komen bij vrijwel geen der de-
legaties aanwezig gebleken is. De behartiging van de zuiver nationale agrar-
ische belangen op korte termijn heeft in wezen de basis van de discussies
gevormd. Het resultaat van de door het Interim Comité verrichte werkzaamhe-
den, zoals dat thans aan de a.s. Ministersconferentie wordt voorgelegd -
een viertal productenrapporten, een rapport over algemene agrarische vraag-
stukken en een samenvattende nota van de voorzitter van het Comité - is dan
ook zeer teleurstellend uitgevallen.*

27/4-54

1.823.11.

Van de gang van zaken bij het Interim Comité en haar Subcommissies als-
mede inzake het door de Nederlandse delegatie gevoerde beleid bij de bespre-
kingen, werd U regelmatig op de hoogte gehouden - voor wat de recente ont-
wikkeling betreft bij de berichtgeving van 28 Januari 1954, GS/DIO 191 en
3 Maart 1954, GS/DIO 756.
Over de van Nederlandse zijde daarbij uitgeoefende kritiek werd U uitvoe-
rig ingelicht in bijlage 2 van GS/DIO 191.

De opvatting welke door Nederland terzake van het institutionele as-
pect wordt gehuldigd en welke reeds op de tweede Ministersconferentie van
Maart 1953 is geformuleerd, kan in het kort samengevat aldus worden weerge-
geven.

Nederland is niet bereid mede te werken aan de vestiging van een ad hoc or-
ganisatie voor de landbouw, welke op consultatieve basis zou werken. Dit
standpunt is enerzijds ingegeven door de overweging dat Europa reeds over
een belangrijke organisatie beschikt, welke langs evenvermelde consultatie-
ve weg naar een nauwe economische samenwerking in Europa streeft over het
gehele terrein van het economische leven - inclusief de landbouw. Het is
anderzijds gebaseerd op de alleszins gegronde twijfel omtrent de mogelijk-
heid tot een waarlijke integratie te komen langs de weg van het interna-
tionale overleg op vrijwillige grondslag.

Met betrekking tot dit standpunt kan allereerst worden opgemerkt, dat
Nederland allermintst alleen staat in zijn opvatting, dat het in de gegeven
omstandigheden het beste zou zijn indien de werkzaamheden van de Landbouw-
conferentie door de O.E.E.C. worden overgenomen. De landen welke dezelfde
mening zijn toegedaan zijn: Het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Noorwegen,
Portugal, Griekenland en Italië. Een tegenovergesteld standpunt wordt inge-
nomen door de vertegenwoordigers van West-Duitsland, Frankrijk, België

Min Land 43 Arch 61
1.823.11 Eur. landbouwinteg 1954

en Luxemburg, Turkije en Oostenrijk. Gebleken is dat deze landen een duidelijke voorkeur hebben voor de oprichting van een ad hoc organisatie.

De vertegenwoordigers van Zwitserland en Italië - hoewel tegenstanders van een voortzetting der werkzaamheden op de huidige voet in een zelfstandige organisatie - willen naar het schijnt minder ver gaan dan de eerstvermelde groep van landen waartoe ook Nederland behoort. Men denkt met name in Italië waarschijnlijk aan de oprichting van een organisatie binnen de O.E.E.C., een gedachte die vermoedelijk is geïnspireerd door de oplossing die gevonden is voor de Conferentie van de Ministers van Transport. De houding van Denemarken en Spanje is nog onduidelijk.

Gezien de hierboven beschreven verdeeldheid in de opvattingen der verschillende delegaties lijkt het niet onmogelijk, dat de a.s. Ministersconferentie wederom onmachtig zal blijken om tot een beslissing te komen, terwijl uit het bovenstaande blijkt, dat de aandrang tot het oprichten van een afzonderlijke organisatie zeer sterk zal zijn. Teneinde de kansen van de overheveling van de werkzaamheden naar de O.E.E.C. zo sterk mogelijk te vergroten, wordt thans alle aandacht geschonken aan een zorgvuldige voorbereiding ervan.

De belangrijkste gezichtspunten in dit verband zijn wel de volgende. Aan de Commissie voor Voedselvoorziening en Landbouw van de O.E.E.C. zou organisatorisch een belangrijke status in deze organisatie moeten worden verleend. Dit zou bovendien moeten berusten op een nieuw en uitgebreider werkprogramma op economisch terrein. Voorts acht men het gewenst een weg te banen voor een nauwe samenwerking van deze commissie met de bestaande internationale landbouworganisaties, t.w. de I.F.A.P. (International Federation of Agricultural Producers) en de C.E.A. (Confédération Européenne de l'Agriculture). In het verleden heeft hier veel aan ontbroken, in het bijzonder door tegenstand van Engelse zijde. Tenslotte zouden de Ministers van Buitenlandse Zaken tijdens de zitting van de Raad der O.E.E.C., die op 5 en 6 Mei te Parijs plaatsvindt, hun mening kenbaar maken over een op te richten zelfstandige organisatie voor de landbouw.

Behalve het vraagstuk van de eventuele en door Nederland gesteunde actie ten gunste van een overhevelen van het werk naar de O.E.E.C., doet zich nog een tweede vraag voor, nl. wat er in de naaste toekomst in feite op het terrein van de Europese landbouw kan worden gedaan. Men mag immers, gegeven de huidige situatie uitgaan van de veronderstelling dat enige voortgang van betekenis op het terrein van de landbouwintegratie in hoge mate afhangt van de ontwikkeling der algemene politieke en economische integratie van de zes landen der K.S.G. Zodra deze landen het stadium bereiken, waarbij het voor de landbouw onmogelijk wordt nog langer aan de feiten voorbij te gaan, is het moment aangebroken dat de vorming van een Europese markt voor landbouwproducten opnieuw aan de orde komt. De vraag is dus wat zal kunnen en dienen te geschieden in de periode die aan dit tijdstip vooraf gaat.

Ongetwijfeld zal, hetzij door de O.E.E.C., hetzij door een min of meer zelfstandige organisatie, aandacht geschonken worden aan de mogelijkheden tot uitbreiding van het Europese verkeer in landbouwproducten. Dat dit tot belangrijke resultaten zal voeren mag niet worden verwacht. De tot dusverre door de O.E.E.C. bereikte resultaten stemmen, voor zover het de landbouw betreft, niet hoopvol, terwijl de ervaringen bij de Landbouwconferentie dui-

delijk hebben aangetoond, dat de grote meerderheid der agrarische vertegenwoordigers slechts bereid is tot een onderlinge uitwisseling van "overschotten", doch allerminst geneigd is om tot een vrijer verkeer te komen. Toch moet er de voorkeur aan worden gegeven, dat het de O.E.E.C. zou zijn die op dit terrein haar werkzaamheden kan voortzetten. Het is immers van belang, dat juist in het geïsoleerd agrarisch milieu van de Pool Vert aan de dag getreden tendenties ten gunste van de vestiging van een min of meer verplichte preferentie voor elkanders exportproducten enerzijds en het handhaven van een relatief hoog prijsniveau anderzijds bij de O.E.E.C. beteugeld kunnen worden.

Nu een werkelijke integratie in de agrarische sector voorlopig op de achtergrond is gesteld en vermoedelijk niet eerder opnieuw actueel wordt dan nadat de integratie der K.S.G.-landen verder uitstel voor de landbouw onmogelijk maakt, is het naar de mening van de Minister van groot belang te voorkomen, dat men eenvoudig zou gaan afwachten tot eventueel (onder de druk der omstandigheden!) het sein gegeven moet worden. Het is immers mogelijk en zeer gewenst de komende periode te benutten om de thans bestaande weerstanden tegen de integratie zoveel mogelijk te bestrijden. In deze "voorbereidende" fase zal men vooral aandacht moeten schenken aan de belangrijkste oorzaken van de integratievrees en trachten deze te verkleinen of zo mogelijk te overwinnen. Dat deze taak zeker niet eenvoudig zal zijn, mag zonder meer worden aangenomen. Men mag dan ook geen spectaculaire resultaten verwachten, te meer nu men een stimulerende werking die er van een geleidelijke afbraak der handelspolitieke belemmeringen zou uitgaan, moet ontberen.

Twee groepen van vraagstukken zijn van bijzondere betekenis:

- 1) Op welke wijze kan bevorderd worden, dat de reeds sinds decennia - vooral, doch niet alleen in de landbouw - voortschrijdende desintegratie tussen de landen een halt wordt toegeroepen;
- 2) De wijze waarop bevorderd kan worden dat wellicht m.b.t. een aantal concrete onderdelen van het nationale landbouwbeleid reeds een zekere coördinatie tussen de landen plaatsvindt.

Ongetwijfeld betreft het hier groepen van vraagstukken waaraan niet alleen door de O.E.E.C. reeds belangrijke studies zijn gewijd, doch die reeds ten dele tot het praktische werkterrein van deze organisatie behoren. Toch moet ook hier worden geconstateerd, dat ondanks het vele en nuttige werk dat door deze organisatie op dit gebied is verricht, weinig te bespeuren valt van een reële vermindering der tussen de landen bestaande verschillen op het gebied van het agrarische beleid, prijzen, efficiency, etc. - verschillen welke de belangrijkste weerstanden opleveren bij de bestrijding der handelspolitieke belemmeringen. Ook op dit terrein zal de O.E.E.C. - en met name dus de Commissie voor Voedselvoorziening en Landbouw - een doeltreffender actie moeten ontwikkelen en nieuwe initiatieven moeten ontploegen.

In het voorgaande was in verband met deze problematiek sprake van de "voorbereidende" fase, omdat het hier gaat om vraagstukken die, zonder tot een integratie der agrarische markt te leiden, de voorwaarden hiertoe kunnen verbeteren.

De Minister acht het van grote betekenis dat speciaal in de kring van de zes landen der K.S.G. deze gedachte van de voorbereidende fase ingang vindt. Hij stelt zich immers, zoals bekend, op het standpunt dat de Europese integratie zoals die door deze landen wordt nagestreefd, te allen tijde het uitgangspunt moet vormen voor elke Europese actie van de landbouw.

Nu is echter gebleken, dat ook in het overleg tussen de zes landen over de algemene politieke en economische integratie, belangrijke weerstanden bestaan tegen een te zeer beklemtonen van een afbraak der economische grenzen tussen die landen. Meer en meer geven de Regeringen van vrijwel al deze landen blijk van de opvatting, dat men m.b.t. de economische integratie veel meer aandacht zal moeten besteden aan het harmoniseren van de economieën en het coördineren van het nationale beleid dan tot dusverre is geschied, opdat een geleidelijke eliminatie van de belemmeringen van het economisch verkeer tussen de landen zonder al te grote verstoringen kan verlopen.

Deze ervaring op het gebied van de algemene economische integratie heeft de Minister versterkt in zijn opvatting, dat vooral bij een zo "moeilijke" bedrijfstak als de landbouw, de te voeren actie voorlopig geheel moet worden verlegd naar een terrein, waar samenwerking veel gemakkelijker is, namelijk dat van de techniek. Hij zou daarbij voor de landbouw in het kader van de zes een medium willen creëren voor betere en constructievere samenwerking en is van mening dat dit medium moet worden gezocht in het agrarisch-technische vlak.

De Minister is voorts van mening dat het beter zou zijn indien het initiatief ditmaal niet van Nederlandse zijde komt. Het is daarom van groot belang dat de Minister bij het ontvouwen van zijn ideeën tegenover zijn collega van West-Duitsland, Minister Lübke, veel belangstelling en instemming ontmoette. Tijdens dit gesprek met Minister Lübke, dat eind Maart in Frankfurt plaatsvond, is bekend geworden, dat Duitsland zeer waarschijnlijk bereid is op dit terrein initiatieven te ontwikkelen. Het eerste bilaterale contact dat in deze gelegd wordt is dus dat tussen Nederland en Duitsland.

Bij de Directie van de Landbouw heeft thans Ir Maliepaard, in overleg met de Directie voor Internationale Organisaties, de voorbereiding van dit contact ter hand genomen. Een der voorlopige algemene richtlijnen, die bij de voorbereiding van Nederlandse zijde wordt gevolgd is deze, dat men zal moeten streven naar een zekere arbeidsverdeling op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek en in het gemeenschappelijk aanvatten van bepaalde projecten. Nederland zou zich op bepaalde wetenschappelijke instituten kunnen toeleggen, Duitsland (en andere Europese landen) op andere instituten. Uiteraard zouden de staatsburgers der betrokken landen op gelijke voet toegang moeten hebben tot elkanders instituten. In nauw verband hiermede is het waarschijnlijk mede van groot belang een zekere - voorlopig beperkt te houden - uitwisseling van technici te bevorderen, die voor betrekkelijk lange termijn aan bepaalde onderzoekingen in één der andere landen deelnemen. Deze uitwisseling dient ook te worden nagestreefd op het gebied van het onderwijs. Een derde desideratum is om naast een hechtere samenwerking inzake onderzoek en onderwijs, ook op het veld van de voorlichting nauwere banden te ontwikkelen. Tenslotte kan worden overwogen of niet in een later stadium een stap verder kan worden gegaan, bijv. door het instellen van een gemeenschappelijk fonds, waaruit de gezamenlijke uitvoering van bepaalde projecten zou kunnen worden bekostigd.

De voorbereiding is thans in een stadium gekomen, waarin het noodzakelijk is een beroep te doen op de medewerking van de Nederlandse landbouw-attaché's in de Schumanlanden, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk.

Teneinde de hier aan de orde gestelde ideeën nader toe te lichten en meer in concreto hierover met U van gedachten te kunnen wisselen, mede over de wijze waarop U aan deze ontwikkeling zoudt kunnen bijdragen, is in overleg met de Directeur-Generaal van de Landbouw besloten hierover op ~~Maandag, 17 Mei a.s.~~, een bespreking te houden. Deze bespreking zal plaatsvinden op de kamer van Ir. van de Plassche, des voormiddags om 9 uur. Gaarne reken ik op Uw aanwezigheid.

WLM/FF

DE CHEF DER DIRECTIE
INTERNATIONALE ORGANISATIES,
(Mr J.J. van der Lee)

1549-100-54 G

/Vrijdag, 21 Mei a.s.